

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1309/2016
31.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Биљане Драгојевић и Слађане Накић-Момировић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ристић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде и државне управе, Основног суда у Бујановцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 373/16 од 17.02.2016. године, у седници одржаној 31.05.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 373/16 од 17.02.2016. године у ставу другом изреке тако што се одбија жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Бујановцу П1 215/13 од 18.11.2015. године у ставу трећем изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име накнаде штете по основу трошкова уписа у именик Адвокатске коморе у ... износ од 315.089,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.01.2012. године па до коначне исплате.

У осталом делу ревизија тужиоца **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 12.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 373/16 од 17.02.2016. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене па је потврђена пресуда Основног суда у Бујановцу П1 215/13 од 18.11.2015. године у ставу I, II и XII изреке. Ставом другим изреке преиначена је превостепена пресуда у ставу III изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за уплаћени износ ради уписа у именик адвоката Адвокатске

коморе у ... исплати износ од 315.089,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.01.2012. године до исплате. Ставом трећим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу IV изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу трошкова пореза и доприноса за обављање адвокатске самосталне делатности у периоду од 16.01.2012. до 11.10.2012. године исплати износ од 67.819,00 динара, са законском затезном каматом по месечном доспећу на појединачне месечне износе па до исплате. Ставом четвртим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу V изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу трошкова на име уплаћене чланарине у АК ... исплати износ од 9.000,00 динара и то износ од 5.000,00 динара, са законском затезном каматом на овај износ почев од 14.07.2012. године па до исплате, а износ од 4.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 18.05.2012. године до исплате. Ставом петим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу VI изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу годишње премије за осигурање од професионалне одговорности адвоката исплати износ од 4.974,00 динара, са законском затезном каматом од 18.05.2012. године до исплате. Ставом шестим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу VII изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му по основу закупа локала за обављање адвокатске професије за период од 01.01.2012. до 30.11.2012. године исплати износ од 250 евра, у динарској противвредности по најповољнијем курсу Народне банке Србије у моменту исплате, са каматом коју прописује Централна европска банка по месечном доспећу на појединачне месечне износе па до исплате. Ставом седмим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу VIII изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу трошкова електричне енергије у закупуљеном локалу за период од 01.01.2012. до 30.10.2012. године исплати износ од 7.140,00 динара, са законском затезном каматом по месечном доспећу на појединачне месечне износе па до исплате. Ставом осмим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу IX изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу трошкова опремања локала исплати износ од 13.800,00 динара, са законском затезном каматом од 18.05.2012. године. Ставом деветим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу X изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу $\frac{1}{2}$ трошкова за грађевинско земљиште на коме се налази закупуљени локал исплати износ од 62.089,50 динара, са законском затезном каматом по месечном доспећу на појединачне месечне износе. Ставом десетим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу XI изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде права на правично суђење исплати износ од 70.000,00 динара, а због повреде угледа и части или права личности износ од 120.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.11.2015. године до исплате, док је за износ од досуђеног а до траженог износа од 350.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде

права на правично суђење и до износа од 1.500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и части или права личности, са законском затезном каматом од 18.11.2015. године до исплате, тужбени захтев одбијен као неоснован, као и захтев за накнаду нематеријалне штете на име претрпљеног страха и бола у износима од по 300.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.11.2015. године. Ставом једанаестим изреке преиначена је одлука о трошковима садржана у ставу XIII изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка накнади износ од 299.205,00 динара. Ставом дванаестим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је преиначена првостепена одлука, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14) па је утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био судија Општинског суда у ... све до доношења одлуке Високог савета судства од 25.12.2009. године, којом није изабран за судију, те му је престала судијска дужност са 31.12.2009. године. Одлуком Високог савета судства од 12.10.2012. године, у поступку после усвајања уставне жалбе, тужилац је изабран за судију Основног суда у У периоду од 01.01.2010. године до 21.10.2011. године исплаћивана му је зарада у умањеном износу, а 16.01.2012. године уписао се у именик адвоката Адвокатске коморе у ..., с тим што није одмах почео са радом због здравствених проблема. Судски вештак је на основу приложених рачуна извршио обрачун трошкова уписа тужиоца у АК ..., уплаћених пореза и доприноса, чланарине, годишње премије за осигурање од професионалне одговорности, закупа локала у коме је тужилац обављао адвокатску делатност, утрошене електричне енергије, опремања локала и накнаде за градско грађевинско земљиште. Вештачењем од стране вештака неуропсихијатра утврђено је да је тужилац због неизбора за судију трпео душевни бол, јер је губитак посла уздрмао његово психичко стање и изазвао код њега напетост, узнемирење, несаницу и кошмарне снове. Због погоршања здравственог стања (операције ...) трпео је болове и страх у интензитету и трајању ближе описаним у нижестепеним пресудама.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужиоцу, између осталог, у погледу материјалне штете признао и право на накнаду у висини плаћене уписнине Адвокатској комори.

Преиначујући првостепену пресуду у овом делу другостепени суд је закључио да износ који је тужилац уплатио Адвокатској комори на име уписнине није у узрочно-последичној вези са радњом органа тужене и да промена професије представља ствар личног избора са свим правним последицама таквог избора, те да је штета последица радње тужиоца, а не органа тужене.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је другостепени суд погрешном применом материјалног права одлучио о праву тужиоца на накнаду материјалне штете у висини уплаћене уписнине за обављање адвокатске делатности.

Наиме, правни основ потраживања тужиоца заснива се на одговорности државе за незаконит и неправилан рад њених органа (члан 35. став 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06) и члана 172. став 1. ЗОО, којим је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Правилан је закључак првостепеног суда да се издатак по основу уписнине не може приписати тужиоцу, јер се за адвокатску професију определио оног момента када му је престало право на исплату накнаде плате, а тужена у спроведеном поступку није указивала нити доказала да је тужилац имао могућност запослења и обављања других послова у складу са својом стручном спремом. У оваквим околностима не може се говорити о аутономији воље у избору професије, већ о изнуђеној одлуци ради обезбеђивања егзистенције тужиоца. Како се право на бављење адвокатуром стиче доношењем одлуке о упису у именик адвоката и полагањем адвокатске заклетве, те како Адвокатска комора на основу јавног овлашћења одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а полагање адвокатске заклетве условљено је уплатом трошкова уписа у именик адвоката чију висину (као поверено овлашћење) одређује Адвокатска комора Србије, то произилази да уплата трошкова уписа у именик адвоката, иако није услов за бављење адвокатуром, већ је услов за полагање адвокатске заклетве, постаје „de facto“ посебан услов за бављење адвокатуром (како то произилази из Одлуке Уставног суда бр. 1480 од 20.02.2014. године, „Службени гласник РС“, бр. 54/14). Стога, овај посебан издатак уплаћен адвокатској комори представља вид стварне штете за коју одговара тужена. Узрок ове штете је противправно лишење права на рад кроз вршење судијске функције, јер је ова последица у конкретном случају подесна да се доведе у непосредну узрочну везу са незаконитим и неправилним радом органа. Она је према утврђеном чињеничном стању (налазу вештака) износила 315.089,00 динара.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, одлучујући о преосталом делу тужбеног захтева који се односи на трошкове у вези обављања адвокатске делатности другостепени суд је правилно применио материјално право одбијајући тужбени захтев у том делу из разлога које прихвата и овај суд.

Одредбом члана 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“, бр. 84/04 ... 112/15) прописано је да се доприносима обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања и то пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености. Према члану 4. овог закона средства доприноса су јавни приход, под контролом и на располагању организација за обавезно социјално осигурање, основаних законима који уређује систем обавезног социјалног осигурања, за намену утврђену у складу са тим законом. Према томе, како је адвокат дужан да адвокатској комори плаћа чланарину и друге материјалне обавезе за време обављања адвокатске делатности и да исто тако за време обављања адвокатске делатности плаћа доприносе којима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, а који представљају јавни приход, то наведени трошкови тужиоца нису у вези са незаконитим радом органа тужене, с обзиром на то да произилазе из обављања адвокатске делатности тужиоца, због чега тужена није у обавези да по овим видовима накнади тужиоцу штету. Такође, захтеви тужиоца за накнаду материјалне штете на име трошкова чланарине, годишње премије за осигурање од професионалне одговорности, закупа локала, утрошене електричне енергије, опремања локала и накнаде за градско грађевинско земљиште су правилно одбијени, јер су настали диспозитивном радњом тужиоца, а што доводи до прекида узрочно-последичне везе између штете која се тужбеним захтевом потражује и незаконитог поступања органа тужене.

Правилно је другостепени суд применио материјално право из члана 200. ЗОО када је преиначењем првостепене пресуде у погледу накнаде нематеријалне штете одбио тужбени захтев за исплату накнаде због повреде права на суђење у разумном року преко досуђеног износа од 70.000,00 динара и за исплату накнаде због повреде части, угледа и права личности преко досуђеног износа од 120.000,00 динара, заједно са припадајућом каматом. За веће тражење по овом основу тужиоцу не припада накнада штете јер би то било супротно природи накнаде и погодовало би тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (члан 200. став 2. ЗОО).

Правилан је закључак другостепеног суда да се из налаза и мишљења вештака не може извести јасан закључак о постојању директне узрочно-последичне везе између неизбора тужиоца на судијску функцију и ..., због које је тужилац подвргнут операцији, због чега је захтев за накнаду штете за претрпљене физичке болове и страх правилно одбијен.

На основу члана 414. став 1. одлучено је као у ставу другом изреке

Тужилац је делимично успео у поступку по ревизији, па му применом члана 153. и 154. ЗПП припада право на накнаду нужних и опредељених трошкова ревизијског поступка, којим је био изложен. Висина трошкова одмерена је на име награде адвокату за састав ревизије применом важеће Тарифе о наградама и

накнадама трошкова за рад адвоката у износу од 12.000,00 динара, сразмерно успеху тужиоца у поступку по ревизији.

Из наведених разлога, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић